

PAQUAY

SODBA SODIŠČA (tretji senat)
z dne 11. oktobra 2007*

V zadevi C-460/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo tribunal du travail de Bruxelles (Belgija) z odločbo z dne 6. novembra 2006, ki je prispela na Sodišče 17. novembra 2006, v postopku

Nadine Paquay

proti

Société d'architectes Hoet + Minne SPRL,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas, predsednik senata, U. Lõhmus, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh (poročevalec), sodniki, in P. Lindh, sodnica,

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: francoščina.

ob upoštevanju stališč, so jih predložili:

- za belgijsko vlado L. Van den Broeck, zastopnica,

- za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- za Komisijo Evropskih skupnosti M. van Beek, zastopnik,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 2(1), 5(1) in 6 Direktive Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev (UL L 39, str. 40) in člena 10 Direktive Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred

kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS, UL L 348, str. 1).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med N. Paquay (v nadaljevanju: tožeča stranka) in Société d'architectes Hoet + Minne SPRL (v nadaljevanju: tožena stranka) zaradi odpusta tožeče stranke.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

Direktiva 76/207

- 3 Kot izhaja iz njenega člena 1, je namen Direktive 76/207 uveljaviti načelo enakega obravnavanja moških in žensk v dr zavah članicah v zvezi z njihovim dostopom do zaposlitve, vključno z napredovanjem, s poklicnim izobraževanjem in z delovnimi pogoji.
- 4  len 2(1) Direktive 76/207 določa, da to načelo pomeni, da ne sme biti nobene diskriminacije na podlagi spola, ali posredne ali neposredne, še zlasti ne glede na zakonski ali družinski status.

- 5 Člen 2(3) te direktive določa, da ta ne vpliva na določbe, ki se nanašajo na varstvo žensk, še zlasti glede nosečnosti in materinstva.
- 6 Člen 5(1) Direktive 76/207 določa, da uporaba načela enakega obravnavanja v zvezi z delovnimi pogoji, vključno s pogoji, ki uravnavajo odpuščanje, pomeni, da se moškim in ženskam zagotovijo enake možnosti brez diskriminacije na podlagi spola.
- 7 V skladu s členom 6 te direktive države članice v nacionalne pravne sisteme uvedejo potrebne ukrepe, da se vsem osebam, ki se čutijo prizadete zaradi neuporabe načela enakega obravnavanja v smislu členov 3, 4 in 5 iste direktive, omogoči vlaganje zahtevkov v sodnih postopkih, potem ko so izčrpali pravna sredstva pri drugih pristojnih organih.

Direktiva 92/85

- 8 Iz devete uvodne izjave Direktive 92/85 izhaja, da varnost in zdravje nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile, ali delavk, ki dojijo, ne bi smela neugodno vplivati na položaj delavk na trgu dela niti delovati v nasprotju z direktivami, ki se nanašajo na enako obravnavanje moških in žensk.
- 9 Iz petnajste uvodne izjave iste direktive izhaja, da tveganje odpusta zaradi razlogov, povezanih z njihovim stanjem, lahko škodljivo vpliva na fizično in psihično stanje nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, zato je treba storiti vse potrebno za prepoved takšnega odpusta.

10 Člen 10 Direktive 92/85 določa:

„Da bi delavkam iz člena 2 [nosečim, ki so pred kratkim rodile ali dojijo] zagotovili uresničevanje njihovih pravic iz varnosti in zdravja, kot so priznane po tem členu, je treba zagotoviti, da:

1. države članice sprejmejo potrebne ukrepe za prepoved odpusta delavk v smislu člena 2 med obdobjem od začetka njihove nosečnosti do konca porodniškega dopusta, navedenega v členu 8(1), razen v izjemnih primerih, dovoljenih po nacionalni zakonodaji in/ali praksi, ki niso povezani z njihovim stanjem, in pod pogojem, da je svoje soglasje dal pristojen organ, kjer je to primerno;
2. če je delavka iz člena 2 odpuščena med obdobjem, navedenim v točki 1, mora delodajalec pisno navesti pravilno utemeljene razloge za njen odpust;
3. države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da delavke iz člena 2 zaščitijo pred posledicami odpusta, ki je na podlagi točke 1 nezakonit.“

- 11 Na podlagi člena 12 Direktive 92/85 morajo države članice v svoje nacionalne pravne sisteme uvesti takšne ukrepe, ki so potrebni, da bi vsem delavkam, če bi bile oškodovane zaradi neizpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz te direktive, omogočili uveljavljanje njihovih zahtevkov v sodnih postopkih (in/ali v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso) prek postopkov pred drugimi pristojnimi organi.

- 12 V skladu s členom 14 Direktive 92/85 so morale države članice sprejeti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo najkasneje dve leti po njenem sprejetju, to je do 19. oktobra 1994.

Nacionalna ureditev

- 13 Člen 40 zakona o delovnih razmerjih z dne 16. marca 1971 (*Moniteur belge*, z dne 30. marca, 1971, str. 3931) določa:

„Delodajalec, ki ima zaposleno nosečo delavko, ne more enostransko odpovedati delovnega razmerja od trenutka, ko je bil obveščen o nosečnosti, do poteka enomesečnega roka po koncu porodniškega dopusta, razen iz razlogov, ki niso povezani s fizičnim stanjem, ki je posledica nosečnosti ali poroda.

Dokazno breme, da so ti razlogi podani, je delodajalčevo. Na zahtevo delavke jo mora delodajalec o njih pisno seznaniti.

Če razlog za odpoved ne ustreza določbam prvega odstavka ali pa sploh ni podan, mora delodajalec delavki plačati pavšalno odškodnino, ki je enaka šestmesečni bruto plači, kar pa ne vpliva na nadomestila zaradi odpovedi pogodb o zaposlitvi.“

- 14 Z zakonom z dne 4. avgusta 1978 o gospodarski preusmeritvi (*Moniteur belge* z dne 17. avgusta 1978, str. 9106) je bila Direktiva 76/207 prenesena v belgijski pravni red, naslov V tega zakona pa določa ukrepe pravnega varstva na področju diskriminacije na podlagi spola.
- 15 Člen 131 tega zakona določa, da lahko vsaka oseba, ki je oškodovana, pri pristojnem sodišču vloži tožbo na uveljavitev določb naslova V tega zakona.
- 16 Iz predložitvene odločbe izhaja, da naslov V tega zakona z dne 4. avgusta 1978 v zvezi s tem ne določa civilnih sankcij.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 17 Tožeča stranka, ki je zaposlena v arhitekturni pisarni tožene stranke od 24. decembra 1987, je bila od septembra do konca decembra 1995 na porodniškem dopustu.
- 18 Njen porodniški dopust se je končal 31. decembra 1995, obdobje varstva pred odpustom, ki je trajalo od začetka nosečnosti do izteka porodniškega dopusta, pa se je skladno z belgijskim pravom končalo 31. januarja 1996.
- 19 Tožeča stranka je bila s priporočenim dopisom z dne 21. februarja 1996, ko se je obdobje varstva sicer že končalo, odpuščena, pri čemer je bil določen šestmesečni odpovedni rok, ki se je začel 1. marca 1996. Tožena stranka je pogodbo odpovedala 15. aprila 1996 in plačala odpravnino v znesku plač za obdobje do izteka odpovednega roka.

- 20 Predložitveno sodišče poudarja, da je bila odločitev za odpust tožeče stranke sprejeta med njeno nosečnostjo in pred 31. januarjem 1996, in sicer pred zaključkom obdobja varstva pred odpustom, ter da je bila ta odločitev tudi v določeni meri udejanjena.
- 21 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je tožena stranka med nosečnostjo v časniku 27. maja 1995 objavila oglas za prosto delovno mesto tajnice in 6. junija 1995 odgovorila kandidatki, da je „delovno mesto na voljo od sredine septembra 1995 do januarja 1996“, kar ustreza predvidenemu obdobju porodniškega dopusta, in „po avgustu 1996“, to je od izteka morebitnega običajnega 6-mesečnega odpovednega roka po obdobju varstva dalje. Ni sporno, da je 27. maja 1995 družba vedela za nosečnost in da se je oglas nanašal na delovno mesto tožeče stranke.
- 22 Iz predložitvene odločbe izhaja tudi, da je tožena stranka oktobra 1995, kar je kmalu po začetku porodniškega dopusta, objavila še en oglas, ki se je glasil: „comptabilité [računovodstvo], McIntosch, disp. Imm. [takojšnja zaposlitev], pr carr. [možnost napredovanja] ds pet. équip [majhna skupina]“. Ni sporno, da navedba „pr carr.“ pomeni „možnost napredovanja“, kar potrjuje, da se je družba odločila, da bo tožečo stranko dokončno nadomestila in da je bila odločitev o tem sprejeta med njeno nosečnostjo.
- 23 Glede razlogov za odpust je predložitveno sodišče, ob upoštevanju, da je dokazno breme delodajalčevo, s sodbo z dne 26. aprila 2006 ugotovilo, da pomanjkljivo prilagajanje razvoju poklica arhitekta, kar je bila utemeljitev za odpust, ni podano, zlasti zaradi poročil z dne 1. marca 1996, iz katerih izhaja, da je tožeča stranka vedno opravljala delo „popolnoma v skladu s pričakovanji delodajalca“. Zato je predložitveno sodišče zaključilo, da je bil odpust povezan z nosečnostjo ali vsaj s porodom.

- 24 Predložitveno sodišče je prav tako ugotovilo, da člen 40 zakona z dne 16. marca 1971, kot ga razlaga glede na zakonodajna pripravljalna dejanja, ne prepoveduje sprejetja odločb o odpustih med obdobjem varstva, če je odločba delavki vročena več kot mesec dni po koncu porodniškega dopusta.
- 25 V teh okoliščinah je tribunal du travail de Bruxelles prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašnji:

- „1. Ali je treba člen 10 Direktive [92/85] razlagati tako, da je v obdobju varstva iz odstavka 1 tega člena prepovedana samo vročitev odločbe o odpustu ali tako, da je pred iztekom obdobja varstva prepovedano tudi sprejeti odločitev o odpustu in izvrševati pripravljalna dejanja za dokončno nadomestitev delavke?
2. Ali je odpust, ki se uradno sporoči po obdobju varstva, določenega v členu 10 Direktive 92/85, in je povezan z materinstvom in/ali rojstvom otroka, v nasprotju s členom 2(1) (ali 5(1)) Direktive [76/207] in ali mora biti v tem primeru sankcija vsaj enaka tisti, ki jo nacionalno pravo določa na podlagi člena 10 Direktive 92/85?“

Vprašnji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 26 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10 Direktive [92/85] razlagati tako, da je v obdobju varstva iz odstavka 1 tega člena

prepovedana samo vročitev odločbe o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka, ali tako, da je tudi pred iztekom obdobja varstva prepovedano sprejeti odločitev o odpustu in izvrševati pripravljala dejanja za dokončno nadomestitev take delavke.

- 27 Glede tega je najprej treba opozoriti, da je cilj Direktive 92/85 spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo.
- 28 Sodišče je na tem področju prav tako opozorilo, da je cilj, ki ga zasledujejo pravila prava Skupnosti o enakosti med moškimi in ženskami na področju pravic nosečih žensk ali žensk, ki so pred kratkim rodile, zaščititi delavke pred porodom in po njem (glej sodbo z dne 8. septembra 2005 v zadevi McKenna, C-191/03, ZOdl., str. I-7631, točka 42).
- 29 Sodišče je že pred začetkom veljavnosti Direktive 92/85 razsodilo, da je treba na podlagi načela enakega obravnavanja in zlasti členov 2(1) in 5(1) Direktive 76/207 ženski priznati varstvo pred odpustom ne le med porodniškim dopustom, ampak tudi med celotnim trajanjem nosečnosti. Po mnenju Sodišča se lahko odpoved v teh obdobjih nanaša le na ženske in zato pomeni neposredno diskriminacijo na podlagi spola (glej v tem smislu sodbi z dne 8. novembra 1990 v zadevi Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, C-179/88, Recueil, str. I-3979, točka 15, in z dne 30. junija 1998 v zadevi Brown, C-394/96, Recueil, str. I-4185, točke od 24 do 27, ter zgoraj navedeno sodbo McKenna, točka 47).
- 30 Ravno zaradi upoštevanja dejstva, da morebiten odpust pomeni tveganje za telesno in duševno počutje nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, vključno s posebej hudim tveganjem spodbujanja delavke k prostovoljni prekinitvi

nosečnosti, je normodajalec Skupnosti na podlagi člena 10 Direktive 92/85 določil posebno varstvo za žensko z določitvijo prepovedi odpusta med obdobjem od začetka nosečnosti do konca porodniškega dopusta (glej sodbo z dne 14. julija 1994 v zadevi Webb, C-32/93, Recueil, str. I-3567, točka 21, zgoraj navedeno sodbo Brown, točka 18, sodbo z dne 4. oktobra 2001 v zadevi Tele Danmark, C-109/00, Recueil, str. I-6993, točka 26, in zgoraj navedeno sodbo McKenna, točka 48).

- 31 Dalje je treba poudariti, da v navedenem obdobju člen 10 Direktive 92/85 ni določal nobene izjeme ali odstopanja od prepovedi odpusta nosečih delavk, razen v izjemnih primerih, ki niso povezani z njihovim stanjem, in če je delodajalec pisno utemeljil razloge za tak odpust (zgoraj navedene sodbe Webb, točka 22; Brown, točka 18, in Tele Danmark, točka 27).
- 32 Nazadnje je treba poudariti, da države članice v okviru uporabe člena 10 Direktive 92/85 ne morejo spremeniti obsega pojma „odpust“ tako, da odvzamejo obseg varstva, ki ga nudi ta določba in spodkopljejo njen polni učinek.
- 33 Glede ciljev Direktive 92/85 in še posebej ciljev člena 10 te direktive je treba poudariti, da se prepoved odpusta noseče delavke in delavke, ki je pred kratkim rodila in doji, v obdobju varstva ne omejuje na vročitev odločbe o odpustu. Varstvo, ki ga ta določba daje navedenim delavkam, prepoveduje sprejetje odločbe in izvrševanje pripravljanih dejanj za odpust, kot je iskanje in predvidevanje dokončne nadomestitve zadevne delavke zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka.
- 34 Kot je pravilno opozorila italijanska vlada, delodajalec, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki se odloči, da bo nadomestil nosečo delavko, delavko, ki je pred kratkim

rodila ali doji, zaradi njenega stanja, in ki od trenutka, ko je izvedel za njeno nosečnost, izvršuje konkretna dejanja za njeno nadomestitev, zasleduje ravno cilj, ki je z Direktivo 92/85 prepovedan, in sicer odpust delavke zaradi njene nosečnosti ali rojstva otroka.

- 35 Poudariti je treba, da bi nasprotna razlaga, na podlagi katere bi bila prepoved odpusta omejena le na vročitev odločbe o odpustu med obdobjem varstva iz člena 10 Direktive 92/85, temu členu odvzela polni učinek in bi lahko povzročila tveganje za obidenje te prepovedi s strani delodajalcev v škodo pravic, ki jih Direktiva 92/85 določa za noseče ženske in ženske, ki so pred kratkim rodile ali dojijo.
- 36 Vendar je treba, kot izhaja iz točke 31 te sodbe, opozoriti, da je lahko noseča delavka in delavka, ki je pred kratkim rodila ali doji, v skladu z določbami člena 10, točka 1, Direktive 92/85 odpuščena med obdobjem varstva iz te določbe le v izjemnih primerih, ki so dovoljeni po nacionalni zakonodaji in/ali praksi ter niso povezani z njenim stanjem.
- 37 Poleg tega mora nacionalno sodišče v zvezi z dokaznim bremenom, ki velja v okoliščinah, kot so podane v postopku v glavni stvari, uporabiti upoštevne določbe Direktive Sveta 97/80/ES z dne 15. decembra 1997 o dokaznem bremenu v primerih diskriminacije zaradi spola (UL 1998, L 14, str. 6), ki se na podlagi njenega člena 3(1)(a) uporablja za položaje, ki jih zajema Direktiva 92/85, če gre za diskriminacijo na podlagi spola. Iz člena 4(1) Direktive 97/80 izhaja, da mora tožena stranka, če osebe, ki menijo, da se jim je zgodila krivica, ker zanje ni bilo uporabljeno načelo enakega obravnavanja, predložijo sodišču ali drugemu pristojnemu organu dejstva, iz katerih je mogoče sklepati, da je prišlo do neposredne ali posredne diskriminacije, dokazati, da ni bilo kršitve načela enakega obravnavanja.

- 38 Glede na navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10 Direktive 92/85 razlagati tako, da ta določba ne prepoveduje le vročitve odločbe o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka med obdobjem varstva iz odstavka 1 tega člena, ampak tudi izvrševanje pripravljanih dejanj za tako odločbo pred potekom tega obdobja.

Drugo vprašanje

- 39 Z drugim vprašanjem predložitevno sodišče v bistvu sprašuje, ali je odločba o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka, vročena po koncu obdobja varstva, določenega v členu 10 Direktive 92/85, v nasprotju s členi 2(1) in 5(1) Direktive 76/207 in ali mora biti, ob predpostavki, da bi bila kršitev teh določb Direktive 76/207 dokazana, ukrep, ki ga država članica na podlagi člena 6 slednje direktive izbere za sankcioniranje kršitve navedenih določb, vsaj enak tistemu, ki ga določa nacionalno pravo na podlagi členov 10 in 12 Direktive 92/85.
- 40 Glede prvega dela drugega vprašanja je treba opozoriti, kot izhaja iz točke 29 te sodbe, da je Sodišče že razsodilo, da je treba ženski priznati varstvo pred odpustom ne le med porodniškim dopustom, ampak tudi med celotnim trajanjem nosečnosti. Odpust delavke med nosečnostjo ali porodniškim dopustom zaradi razlogov, ki so povezani z nosečnostjo in/ali rojstvom otroka, pomeni neposredno diskriminacijo na podlagi spola, kar je v nasprotju s členoma 2(1) in 5(1) Direktive 76/207.
- 41 Kot izhaja iz odgovora Sodišča na prvo vprašanje in zlasti iz točk 35 in 38 te sodbe, dejstvo, da je taka odločba o odpustu vročena po koncu obdobja varstva, določenega

v členu 10 Direktive 92/85, ni upoštevno. Vsaka drugačna razlaga členov 2(1) in 5(1) Direktive 76/207 bi omejevala obseg varstva, ki ga zagotavlja pravo Skupnosti nosečim ženskam in ženskam, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, kar je v nasprotju s sistematiko in z razvojem pravih prava Skupnosti, ki urejajo enakopravnost med moškimi in ženskami na tem področju.

42 Zato je treba na prvi del drugega vprašanja odgovoriti, da je odločba o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka v nasprotju s členoma 2(1) in 5(1) Direktive 76/207, ne glede na trenutek, v katerem je ta odločba vročena, in čeprav je vročena po koncu obdobja varstva, ki ga določa člen 10 Direktive 92/85.

43 Dalje, glede drugega dela drugega vprašanja je treba opozoriti, da države članice na podlagi člena 6 Direktive 76/207 uvedejo potrebne ukrepe, da se vsem osebam, ki se čutijo prizadete zaradi diskriminacije, ki je v nasprotju s členoma 2(1) in 5(1) te direktive, kot je v postopku v glavni stvari, omogoči vlaganje zahtevkov v sodnih postopkih. Taka obveznost pomeni, da morajo biti zadevni ukrepi dovolj učinkoviti za doseganje cilja Direktive 76/207 in da se lahko zadevne osebe pred nacionalnimi sodišči dejansko sklicujejo nanje (glej sodbo z dne 2. avgusta 1993 v zadevi Marshall, C-271/91, Recueil, str. I-4367, točka 22).

44 Navedeni člen 6 državam članicam pri kršitvi prepovedi diskriminacije ne nalaga sprejetja določenega ukrepa, ampak jim prepušča, da glede na različne položaje, ki lahko nastanejo, same izberejo med različnimi rešitvami, primernimi za doseganje cilja Direktive 76/207 (sodba z dne 10. aprila 1984 v zadevi von Colson et Kamann, 14/83, Recueil, str. 1891, točka 18, in zgoraj navedena sodba Marshall, točka 23).

- 45 Vendar je cilj doseči dejanske enake možnosti, ki pa ne bi bil dosežen brez ustreznih ukrepov za njeno vzpostavitev, če ta enakost ni spoštovana. Ti ukrepi morajo torej zagotoviti dejansko in ustrezno pravno varstvo ter imeti za delodajalca dejanski odvračalni učinek (zgoraj navedena sodba Marshall, točka 24).
- 46 Take zahteve nujno pomenijo, da je treba upoštevati značilnosti, ki so značilne za vsak posamezen primer kršitve načela enakosti. Če je ukrep za doseganje predhodno navedenega cilja denarna odškodnina, mora biti ta ustrezna, tako da je v celoti nadomeščena škoda, ki je dejansko nastala zaradi diskriminatornega odpusta, v skladu z veljavnimi nacionalnimi pravili (zgoraj navedena sodba Marshall, točki 25 in 26).
- 47 Opozoriti je treba, da morajo države članice v skladu s členom 12 Direktive 92/85 sprejeti ukrepe, ki so potrebni, da bi vsem osebam, če bi bile oškodovane zaradi neizpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz te direktive, vključno s tistimi, ki izhajajo iz njenega člena 10, omogočili uveljavljanje njihovih zahtevkov v sodnih postopkih. Člen 10, točka 3, Direktive 92/85 posebej določa, da države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da noseče delavke in delavke, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, zaščitijo pred posledicami odpusta, ki na podlagi točke 1 ni zakonit.
- 48 Iz odgovorov Sodišča na prvo vprašanje in na prvi del drugega vprašanja izhaja, da so vročitev odločbe o odpustu delavki, sprejete zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka, med obdobjem varstva iz člena 10 Direktive 92/85, sprejete take odločitve med tem obdobjem, čeprav brez vročitve, in priprava na dokončno nadomestitev te delavke zaradi istih razlogov v nasprotju s členi 2(1) in 5(1) Direktive 76/207 ter tudi 10 Direktive 92/85.

- 49 Ob upoštevanju, da državam članicam ni treba niti na podlagi člena 6 Direktive 76/207 niti na podlagi člena 12 Direktive 92/85 sprejeti natančno določenega ukrepa, še vedno velja, kot izhaja iz točke 45 te sodbe, da mora izbrani ukrep zagotoviti dejansko in ustrezno pravno varstvo ter imeti za delodajalca odvrtačni učinek in biti v vsakem primeru primeren za nastalo škodo.
- 50 Če se država članica na podlagi členov 10 in 12 Direktive 92/85 ter zato, da bi izpolnila zahteve, oblikovane na podlagi sodne prakse Sodišča na področju sankcij, odloči sankcionirati nespoštovanje obveznosti, ki izhajajo iz člena 10, z določitvijo natančno določene denarne odškodnine, iz tega izhaja, kot je v obravnavani zadevi trdila italijanska vlada, da mora biti ukrep, ki ga država članica izbere za kršitev prepovedi diskriminacije iz členov 2(1) in 5(1) Direktive 76/207 v enakih okoliščinah, vsaj enakovreden.
- 51 Vendar je, če je ocenjeno, da je odškodnina, ki jo je izbrala država članica na podlagi člena 12 Direktive 92/85, nujna za varstvo zadevnih delavk, težko razumeti, kako se lahko nižja odškodnina, sprejeta za uskladitev s členom 6 Direktive 76/207, šteje kot primerna za nastalo škodo, če je razlog za navedeno škodo odpust v enakih okoliščinah, ki je v nasprotju s členi 2(1) in 5(1) slednje direktive.
- 52 Poleg tega, kot je že opozorilo Sodišče, morajo države članice z izbiro ustrezne rešitve za zagotavljanje cilja Direktive 76/207 paziti, da so kršitve prava Skupnosti sankcionirane na podlagi materialnih in procesnih pravil, ki so enaka tistim, ki se uporabijo za kršitve nacionalnega prava podobnih vrst in teže (sodbi z dne 21. septembra 1989 v zadevi Komisija proti Grčiji, 68/88, Recueil, str. 2965, točka 24, in z dne 22. aprila 1997 v zadevi Draehmpaehl, C-180/95, Recueil, str. I-2195, točka 29). Tako razlogovanje *mutatis mutandis* velja za kršitve prava Skupnosti podobne vrste in teže.

- 53 Posledično je treba na drugi del drugega vprašanja odgovoriti, da ker je odločba o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka, vročena po koncu obdobja varstva, določenega v členu 10 Direktive 92/85, v nasprotju s to določbo Direktive 92/85 in členoma 2(1) in 5(1) Direktive 76/207, mora biti ukrep, ki ga na podlagi člena 6 slednje direktive izbere država članica za sankcioniranje kršitve teh določb, vsaj enak tistemu, ki ga nacionalno pravo določa na podlagi členov 10 in 12 Direktive 92/85.
- 54 Glede na navedene ugotovitve je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je odločba o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka v nasprotju s členoma 2(1) in 5(1) Direktive 76/207 ne glede na trenutek, v katerem je ta odločba o odpustu vročena, in čeprav je vročena po koncu obdobja varstva, ki ga določa člen 92/85. Ker je taka odločba o odpustu v nasprotju s členom 10 Direktive 92/85 ter tudi členoma 2(1) in 5(1) Direktive 76/207, mora biti ukrep, ki ga na podlagi člena 6 slednje direktive izbere država članica za sankcioniranje kršitve teh določb, vsaj enakovreden tistemu, ki ga določa nacionalno pravo na podlagi členov 10 in 12 Direktive 92/85.

Stroški

- 55 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Člen 10 Direktive Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS), je treba razlagati tako, da ta določba ne prepoveduje le vročitve odločbe o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka med obdobjem varstva iz odstavka 1 tega člena, ampak tudi izvrševanje pripravljalnih dejanj za tako odločbo pred potekom tega obdobja.**
- 2. Odločba o odpustu zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka je v nasprotju s členoma 2(1) in 5(1) Direktive Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev, ne glede na trenutek, v katerem je bila ta odločba o odpustu vročena, in čeprav je vročena po koncu obdobja varstva, ki ga določa člen 92/85. Ker je taka odločba o odpustu v nasprotju s členom 10 Direktive 92/85 ter tudi členoma 2(1) in 5(1) Direktive 76/207, mora biti ukrep, ki ga na podlagi člena 6 slednje direktive izbere država članica za sankcioniranje kršitve teh določb, vsaj enakovreden tistemu, ki ga določa nacionalno pravo na podlagi členov 10 in 12 Direktive 92/85.**

Podpisi